

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor SOČ: 15 - Teorie kultury, umění a umělecké tvorby

Alchymista

The Alchemist

Autor: Barbora Premusová

Škola: Mendelovo gymnázium, Opava, příspěvková organizace
Komenského 5, 746 01 Opava

Kraj: Moravskoslezský kraj

Konzultant: Mgr. Gabriela Onderková

Opava 2014

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem svou práci SOČ vypracovala samostatně a použila jsem pouze podklady (literaturu, projekty, SW atd.) uvedené v seznamu vloženém v práci SOČ.

Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze soutěžní práce SOČ jsou shodné.

Nemám závažný důvod proti zpřístupnění této práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V dne podpis:

Poděkování:

Děkuji Mgr. Gabriele Onderkové za konzultace a poskytnutou literaturu. Bez její pomoci a cenných rad by tato práce nejspíše vůbec nevznikla.

Anotace:

Cílem práce je nastínit život jednoho z nejvíce prodávaných autorů nynější doby Paula Coelho a rozebrat jeho neznámější knihu Alchymista. Rozbor se zaměřuje na vývoj hlavní postavy, poselství příběhu a pohled na knihu z hlediska hermetismu.

Klíčová slova: Paulo Coelho, Alchymista, rozbor knihy, hermetismus, alchymie, literatura

Obsah

ÚVOD	10
1 PAULO COELHO	11
1.1 Život	11
1.2 Seznam děl	17
2 ALCHYMISTA	19
2.1 Cesta k Alchymistovi	19
2.2 Santiago a etapy jeho cesty	21
2.2.1 Santiago	21
2.2.2 Nultá etapa – Ovce	22
2.2.3 První etapa – Sen	22
2.2.4 Druhá etapa – Setkání s Králem	22
2.2.5 Třetí etapa – Ztráta peněz	23
2.2.6 Čtvrtá etapa – Obchod se sklem	24
2.2.7 Pátá etapa – Karavana	25
2.2.8 Šestá etapa – Oáza	26
2.2.9 Sedmá etapa – Alchymista a proměna	27
2.2.10 Osmá etapa – Pyramidy	28
2.3 Poselství příběhu	28
3 HERMETISMUS A ALCHYMISTA	32
3.1 Hermetismus	32
3.1.1 Hermés Trismegistos	32
3.1.2 Corpus Hermeticum	32
3.1.3 Tabula Smaragdina	33
3.2 Alchymie	34
3.2.1 Duše světa	35
3.2.2 Velké dílo	35
3.2.3 Kámen mudrců	36
3.3 Kybalion	37
3.3.1 Původ	37
3.3.2 První Posvátný princip – Mentalismus	37
3.3.3 Druhý Posvátný princip – Souvztažnost	37
3.3.4 Třetí Posvátný princip – Vibrace	38

3.3.5	Čtvrtý Posvátný princip – Polarita	38
3.3.6	Pátý Posvátný princip – Rytmus	38
3.3.7	Šestý Posvátný princip – Příčina a následek	39
3.3.8	Sedmý Posvátný princip – Rod	39
3.3.9	Zkouška dobyvatele.....	40
ZÁVĚR.....		42
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....		44

Úvod

První kniha, kterou jsem od Paula Coelho četla, byl Alchymista. Roku 2009 totiž Česká televize organizovala multimediální čtenářskou anketu o nejoblíbenější knihu nás, Čechů, jinak také „Knihu mého srdce“. Mezi nominovanými byl mimo jiné i Alchymista, a to po boku českých knih jako je Babička, Saturnin (který tuto anketu také vyhrál), Rychlé šípy nebo zahraničních, např. Harry Potter, Malý princ či Pán prstenů. Tehdy jsem o Alchymistovi slyšela poprvé.

Musím říct, že už ve čtrnácti letech mě Alchymista přinejmenším zaujal. Od té doby jsem ho přečetla nesčetněkrát a i když to nebyla jediná kniha, kterou jsem od Paula Coelho četla, byla jedinou, která mě dokázala znovu a znovu okouzlit. Nezáleželo na tom, kolik špatných slov o ní někdo řekl či napsal, nezáleželo na tom, kolik vět bylo kýčovitých a už vůbec nezáleželo na tom, kolik dalších milionů knih Paulo Coelho prodal. Alchymista byl, je a navždy pro mě bude kniha, která mi udělá radost, kdykoli ji otevřu.

Ve své práci chci nastínit život Paula Coelho, protože si myslím, že je důležitý pro pochopení jeho knih – všechny jsou inspirovány jeho životem, ať už přímo nebo nepřímo.

Dále se chci zabývat jeho nejznámější knihou – Alchymista. Mým cílem je popsat nejen vývoj životní cesty hlavního hrdiny a poselství této knihy, ale také principy a myšlenky, na kterých autor stavěl. I když se nikde nepíše, jakým druhem „zasvěcení“ prošel, všechny náznaky v knize ukazují na hermetismus, což se pokusím v této práci dokázat.

1 Paulo Coelho

1.1 Život

Paulo Coelho de Souza se narodil 24. srpna 1947 v Riu de Janeiru v Brazílii. Jeho matka se jmenovala Lygie Araripe Coelhoová de Souza a byla o rok mladší než její 33 letý manžel Pedro Queimo Coelho de Souza. Má o dva roky mladší sestru Soniu Mariu.

Coelhovi bydleli až do roku 1960 v kondominiu (uzavřeném komplexu) jedenácti domů, které postavil sám Pedro Coelho a kde bydleli i další jejich příbuzní. A jelikož Paulovi rodiče brali bezpečnost velice vážně, on i další děti si mohli hrát jen uvnitř kondominia a v žádném případě nikde jinde a ani s nikým jiným.

obr.1: Paulo Coelho [7]

Avšak Pedro s těmito skromnými podmínkami spokojený nebyl, takže po několika letech šetření se přestěhovali do elegantní čtvrti Gávea.

V roce 1954 začal Paulo navštěvovat Školu Panny Marie Vítězné, ve které byly důležité přísnost, kázeň a zejména víra. V prvních dvou ročnících si vedl průměrně, ve třetím ročníku nastal propad. Z Paula se v této době života stal náruživý čtenář. Četl všechno – dětské pohádky, knihy rodičů i ty, které mu půjčovali přátelé. A v roce 1957 zaznamenal svůj první úspěch: vyhrál první místo v literární soutěži, kde tématem byl Albert Dumont, „otec letectví“.

Roku 1958 se po roční přípravě dostal na vyhlášenou školu Sv. Ignáce na přijímací zkoušky, protože u prvních zkoušek propadl.

O rok později Paulo začal s činností, která mu zůstala do dnešního dne – psaním deníkových záznamů. Od dvanácti let si zapisoval do tlustých sešitů (kterých popsal asi 170) vše, co se mu stalo, zapisoval si tam svůj denní program. Nebyly to však jen sešity, které k zaznamenávání svého života používal, ale až do roku 1995 vzniklo ještě 94 kazet se zvukovým záznamem. Sešity vyměnil za počítač až když mu bylo 48 let a byl z něho slavný spisovatel.

Nebyly to však jen zážitky, které si Paulo zapisoval, ale i komentáře ke knihám, které přečetl. Četl jak brazilskou prózu, tak i poezii. A netrvalo dlouho a začal skládat své vlastní básně -

krátká čtyřverší pro rodiče, všemožné příbuzné, ale i svaté (např. Panna Marie). Později s jednou svou básní (Třináctiletá žena) vyhrál první místo v soutěži O cenu Akademie.

Paulovi rodiče však nebyli vůbec nadšeni tím, kam jejich syn směřuje. Pedro Coelho chtěl mít ze syna právníka či později technika a v žádném případě ne spisovatele, což byl sen jeho syna. Jeho školní výsledky však nebyly moc dobré, nedosahoval více jak absolutního minima. To vedlo až k přestupu na jinou školu, což nezměnilo vůbec nic.

obr.2: Paulo Coelho [7]

Školní neúspěchy však Paula od ničeho neodrazovaly - naopak. V Andrewsově škole se seznámil s Joelem Macedem, který studoval humanitní větev. Ten seznámil Paula s „generací Paissandy“, skupinou lidí, kteří se zajímají o filmovou tvorbu a scházejí se v kině Paissanda. Paulo byl také přizván k vydávání školního časopisu.

V této době se stala událost, která spustila lavinu nepříjemných událostí. Jeden z jeho kamarádů Paula požádal, jestli by jeho otce nepožádal o doporučující dopis. Ucházel se totiž o místo v bance, u které měl Pedro účet. Když však požádal otce, ten to rezolutně odmítl. Avšak Paulo se nevzdal a dopis napsal sám a pod otcovým jménem. Všechno se však zvrtilo ve

chvíli, kdy Paulův kamarád Pedrovi zatelefonoval, aby mu poděkoval.

Pro otce to překročilo všechny meze a druhý den, 13. června 1964, nechali Paula poprvé zavřít do psychiatrické léčebny. Dostával silné dávky psychotropních látek a strávil tam čtyři týdny.

Po propuštění se postupně vrátil do starých kolejí – jediné, co ho zajímalo, byly knihy a kino. Časem škola Colégio Andrews doporučila přestup do jiné, méně náročnější školy.

V roce 1965 se stal součástí divadelního souboru Grupo Destaque (z portugalského, v překladu Nejlepší skupina). V červnu roku 1966 Paulo ukázal Jeanu Arlinovi, vedoucímu souboru, svou první hru, kterou napsal. Jmenovala se Mládí bez času, byla o třech dějstvích a skládala se z různých úryvků mnoha autorů. Hra byla představena na Festivalu mládeže.

A jelikož chodil Paulo dennodenně domů pozdě, znovu propadl ve škole, zkoušel novou hru Svačtinové války a zbytek času trávil se svou přítelkyní číslo jedna Renatou nebo byl v ateliéru přítelkyně číslo dvě Fabíoly, Pedro jej nechal již podruhé zavřít do psychiatrické

léčebny. Tentokrát však převoz proběhl násilně, v přítomnosti doktora a několika dalších ošetřovatelů.

Do léčebny nastoupil 20. července. A tentokrát měl začít dostávat elektrošoky. Doktor Benjamin ho nechal odvést do malé místnosti s postelí a přístrojem s mnoha dráty.

„Začínala další série elektrošoků. Při prvním pohybu klikou měl pocit, že se nad ním zavírá černá opona. Jeho zorné pole se zužovalo, zbýval jeden jediný bod, a i ten brzy pohasl. Při každém pohybu klikou se jeho tělo nekontrolovatelně zmítalo v křečích a z úst se mu řinuly proudy slin. Vypadalo to, jako by zvracel bílou pěnu. Paulo nikdy nedokázal odhadnout, jak dlouho jedna série trvala. Několik minut? Hodinu? Celý den? Necítil ani žádnou nevolnost. Když se probрал k vědomí, cítil se jako po celkové anestézii: paměť měl zcela vymazanou a často ležel celé hodiny s otevřenými očima na posteli, než byl schopen si uvědomit, kde je a co tam dělá.“ [1]

Je však nutné dodat, že elektrošoky skutečně Paula nebolely. Ale 4. září, po několikadenní přípravě společně se svým spolubydlícím, převlečení do všedního oblečení, nastoupili do výtahu a bez problémů utekli.

V polovině dalšího roku Paula hospitalizovali zase, protože jednoho večera dostal záchvat zuřivosti a rozmlátil všechny věci ve svém pokoji. Za týden Paulo opět zmizel se stejným spolubydlícím jako před rokem.

obr.3: Paulo Coelho a Vera [7]

V roce 1969 poznal Veru Prnjatovič Richtarovou. Byla o jedenáct let starší a byla již patnáct let vdaná.

Co řekla Vera o 22letém Paulovi:

„Paulo byl hotový Don Quijote! Byl jako z jiného světa... Všechno mu připadalo snadné, jednoduché. Chodil s hlavou v oblacích, nikdy nestál nohama na zemi. Ale žil v neustálé úzkosti, protože byl

posedlý utkvělou představou: stát se někým. Dal by cokoliv na světě, aby se z něj stal někdo. Takový byl Paulo.“ [1]

Mezi jeden z největších momentů v jejich společném životě byl výlet v červenci roku 1969. První neštěstí se stalo, když Vera ztratila peněženku se všemi doklady, penězi, řidičákem a papíry od auta. Později se jim ještě porouchala spojka v autě. Na zápas nakonec nedorazili a zastavili se v malém městě Ponta Grossa. Jedli zrovna v jedné restauraci, když tam vpadla

Vojenská policie se samopaly. Zeptali se jich, jestli to auto před restaurací je jejich, a když přitakali, žádali doklady o autu, které samozřejmě neměli. I když se jim to snažili vysvětlit, byli odvedeni na stanici. Tam byli druhého dne obviněni z terorismu a z přepadení banky. Před třemi dny totiž nedaleko od Ponty Grossy tři muži a jedna světlouhlavá žena vpadli do banky s kulomety v ruce a utekli ve stejném autě jako měli Paulo s přáteli. Ti byli převezeni na vojenskou základnu, hrubě vyslýcháni a vyhrožovali jim mučením i fyzickou likvidací. Po pěti dnech byli s omluvami propuštěni. Po tomto zážitku se vrátili do Ria.

Roku 1970 prošel Paulo několika změnami, které ho ovlivnily na další řadu let. Jedna z nich byly drogy. Zkoušel vše od marihuany, kterou bral pravidelně a ve velkých dávkách, přes hašiš i kokain. Dále se začal zajímat o magii – do roku 1971 přečetl stovky knih, týkající se černé i bílé magie, alchymie, okultismu. Toho roku se také rozešel s Verou.

obr.4: Paulo Coelho a Gisa [7]

V září roku 1971 se seznámil s právě dostudovanou architektkou Gisou Riosovou. Zjistili, že Gisa otěhotněla. Brzy na to šla na potrat.

Toho roku Paulo začal psát do časopisu s esoterickou tematikou A Pomba (portugalsky holubička), kde začala pracovat i Gisa jako fotografka, ilustrátorka a grafička. V době, kdy připravoval reportáž o Apokalypse, se

setkal s mužem jménem Marcelo Ramos Motta, vůdcem společnosti A. A. (pravděpodobně zkratka pro Astrum Argentum, latinsky Stříbrná hvězda). Je to magický řád, který byl založen v roce 1907 Aleisterem Crowleyem a v nynější době dále rozšiřují jeho myšlenky.

O Crowleyem Paulo později řekl: „*Když se podíváš na internetu na Crowleyho tvář, uvidíš, že je to tvář zla. Crowley byl zlý člověk, byla to velice silná osobnost, které se objevila v době úpadku klasické magie, k níž se řadily tajné společnosti, zednáři a některé anglické společnosti. Přišel tenhle pán a řekl: ‚Žádné tajnosti,‘ a začal publikovat všechny knihy, které byly dosud tajné, a zorganizoval svou vlastní společnost. S touto společností vytvořil sociální, politický a ideologický systém. (...) Nejdřív rozvíjí (v jeho knize) celý systém moci, shrnutý asi takto: existují slabí a silní a zákon džungle. Slabí jsou otroci a silní jsou svobodní a vládci.*“

[2]

A v tomto období potkal ještě dalšího člověka, který ovlivnil jeho život. Jmenoval se Raul Seixas a poprvé ho potkal v redakci časopisu A Pomba, kde za ním Raul přišel. Pracoval u

společnosti CBS, ze které však v roce 1972 vystoupil a začal se prosazovat jako zpěvák. Oba se zajímali o černou magii a Paulo Raula přivedl i k myšlenkám Crowleyho. Dostat se však do samotného řádu je dlouhodobá záležitost a museli jste provést celou řadu rituálů.

V roce 1973 spolu začali profesionálně spolupracovat a Paulo se stal jeho textařem. Roku 1974 vydali jejich nejznámější a nejúspěšnější desku Gita. Kvůli této spolupráci se z Paula doslova přes noc stal bohatý muž. Raulovi napsal celkem 65 textů.

19. května oficiálně Paulo Coelho vstoupil do A. A. a přijal jméno „Věčné světlo“ nebo také „313“. Již 25. května ve svém deníku popisuje setkání s ďáblem. Cítil se fyzicky velmi špatně, ochromil jej strach a cítil pach mrtvol. To stejné pocítila i Gisa a tento stav trval až do druhého dne. Proto také 6. června 1974 definitivně ukončil spolupráci s A.A..

27. května 1974 byl Raul i Paulo předvolání DOPSem, vojenskou zpravodajskou službou. Raul byl po krátkém rozhovoru propuštěn, protože chtěli mluvit s Paulem. Policisté se jej vyptávali na komiks, který dodávali spolu s albem. Jmenoval se Krig-Ha, Bandalo a znamenalo to Pozor na nepřítelé. Prořekl se, že tento komiks psal on a kreslila Gisa, kterou si následně nechali policisté předvést. Oba vyslyšali až do druhého dne, kdy je vyšetřovatelé oficiálně propustili Ani ne do hodiny však jejich taxi obklíčili čtyři vojenské vozy s ozbrojenými muži, nasadili jim kukly a odděleně odvedli do auta.

O třicet let později se dozvěděl, že jej odvedla jednotka vojenské informační služby DOI-Codi. V době, kdy v Brazílii vládla tvrdá diktatura, to nebylo nic neobvyklého. Stát oficiálně oba manžele propustil, byl sepsán propouštěcí protokol a ten i podepsán. Tím ztráceli jakoukoli zodpovědnost, protože oba byli propuštěni živí.

Následující události nejsou Paulovi dosud jasné. Jisté je, že Paulo s Gisou byli převezeni 28. května na 1. prapor vojenské policie v Riu a propuštěni byli 31. května. Vyšetřovatelé se zajímali hlavně o jeho přátele s levicovými názory a jeho texty. Gisa však, narozdíl od Paula, byla aktivní členka Komunistické strany Brazílie.

obr.5: Paulo Coelho a Cissa [8]

Oba byli drženi v celách s velice nízkou teplotou a Paulo toho dne udělal něco, čeho navždy litoval a co ukončilo jejich vztah. Když šel v doprovodu policisty na záchod kolem její cely, Gisa jej slyšela a prosila jej, aby se

jí ozval a aby jim řekl, že s tím nemá nic společného. Paulo se však bál, že by se musel vrátit zpět do cely, a tak neřekl nic.

Gisa jej po propuštění odmítla vidět: „*Nechci už s tebou žít, už nikdy s tebou nechci promluvit ani slovo a budu ráda, když zapomeneš, jak se jmenuju.*“ [1] Paulo dodnes o Gise mluví jako o své druhé ženě.

Jeho třetí manželkou se stala Cecília „Cissa“ Mac Dowellová z tiskového oddělení společnosti Philips. V květnu 1977 spolu odjeli do Londýna, kde poznal na kurzu vampirismu čtyřladvacetiletou masérku Keiko Saito (roku 1979 byl Paulo považován za odborníka v této oblasti), jehož tématem byl kurz, ve kterém se setkali. Zamiloval se do ní a od té doby žili všichni tři společně. Po pár měsících soužití Cissa prosadila, že s nimi bude žít ještě její přítel Peninha. Tento čtyřčlenný vztah se však rozpadl poté, co Paulo a Cissa odjeli zpět do Ria v únoru 1978. 11. června 1978 se Cissa s Paulem rozvedla.

Paulo poprvé Christinu „Chris“ Oiticicovou potkal v roce 1968 v den, kdy její strýc požádal o ruku jeho sestru Soniu. Zamiloval se do ní ale až v lednu 1980, kdy se znovu setkali, tentokrát na křtinách Soniiny druhé dcery Any Luísy. 22. června 1980 se vzali a žijí spolu dodnes.

V lednu 1982 se vydali na cestu po Evropě. Z Londýna jeli do Vídně, pak do Budapešti, do Bělehradu, Bukurešti, do Prahy, kde Paulo učinil slib Pražskému Jezulátku, dále směřovali do Rumunska. Na cestě do Mnichova se zastavili ve Stuttgartu, kde se nachází proslulý koncentrační tábor Dachau.

„Byli jsme uprostřed koncentračního tábora, já a moje žena, úplně sami, kromě nás tam nebylo živé duše! V tu chvíli jsem pochopil to znamení: pochopil jsem, že jsem to já, komu právě zvoní hrana. To byla ta chvíle zjevení.“ [1]

O dva měsíce později, v jedné kavárně v Amsterdamu, potkal člověka, u kterého měl silný pocit, že jej potkal právě v táboře Dachau. Když o tom s ním promluvil, muž připustil, že je to možné a že by se mohlo jednat o astrální projekci. Byl to

Francouz, člen tajemného katolického řádu RAM (Regnus Agnus Mundi – Beránek království pozemského). Paulo dostal jeden den na rozmyšlenou, jestli se chce k RAM přidat, musel by však provést vše, o co budou žádat. Paulo souhlasil. Jméno tohoto muže nikdy neprozradil a

obr.6: Paulo Coelho a Christina [8]

mluvil o něm jako Jeanovi nebo Mistrovi. Dostal od něj za úkol, že se má za týden dostavit do Osla v Norsku, do Muzea vikingských lodí. Tam se měl setkat s někým z jejich řádu.

„Kromě něj byla v místnosti pouze jedna osoba, hezká, asi čtyřicetiletá blondýnka, zjevně zabraná do čtení cedulky na jedné ze stěn. Když zaslechla kroky, otočila se k němu. Paulo si všiml, že má cosi dlouhého, co se podobá holi nebo meči. Beze slova k němu vykročila, z prsteníku levé ruky si stáhla zlatý prsten se symbolem Úrobora – hada zakousnutého do vlastního ocasu – a navlékla mu ho na prostředníček levé ruky. Holí-mečem opsala na podlaze pomyslný kruh, vybídla Paula, aby do něj vstoupil, a rukou opsala gesto, jako by uvnitř kruhu vylila obsah číše. Pravou rukou přejela přes Paulovu tvář, aniž se ho dotkla, a naznačila mu, aby zavřel oči. „V té chvíli jsem pocítil, že ve mně někdo uvolnil zadržovanou energii,“ řekl pohnutě v jednom rozhovoru po mnoha letech, „jako by někdo otevřel duchovní stavidlo jezera a nechal přitékat čerstvou vodu.“ Když znovu otevřel oči, jedinou stopou, která tam po záhadné ženě zůstala, byl onen zvláštní prsten, který už z prstu nikdy nesundal.“

[1]

Paulo Coelho byl roku 1996 jmenován rytířem Řádu umění a literatury, stal se také zvláštním poradcem programu UNECSO pro duchovní sbližování a dialog mezi kulturami. Je držitelem prestižní ceny Crystal Award od roku 1999, v květnu roku 2000 jel Coelho do Íránu a byl tak prvním nemuslimským spisovatelem, který tuto zemi oficiálně navštívil. Paulo Coelho je také členem prestižní brazilské akademie ALB.

1.2 Seznam děl

Arquivos do Inferno, česky Pekelné archívy (1982, v ČR nevyšlo)

O Manual Prático do Vampirismo, v češtině Praktická příručka o upírství (1986, v ČR nevyšlo)

Poutník – Mágův deník (1987, v ČR 2002)

Alchymista (1988, v ČR 1999)

Brida (1990, v ČR 2008)

O Dom Supremo, česky Největší dar (1991, v ČR nevyšlo)

Valkýry (1992, v ČR 2010)

U řeky Piedra jsem usedla a plakala (1994, v ČR 1999)

Maktub (1994, v ČR nevyšlo)

Pátá hora (1996, v ČR 1999)

Rukověť bojovníka světla (1997, v ČR 2006)

Letras do amor de um Prophet, česky Milostné dopisy od Proroka (1997, v ČR nevyšlo)
Veronika se rozhodla zemřít (1998, v ČR 2000)
Palavras essenciais, česky Základní slova (1998, v ČR nevyšlo)
Đábel a slečna Chantal (2000, v ČR 2001)
Histórias para pais, filhos e netos, česky Otcové, synové a vnuci (2001, v ČR nevyšlo)
Jedenáct minut (2003, v ČR 2003)
O Gênio e as Rosas, česky Genie a růže (2004, v ČR nevyšlo)
Záhir (2005, v ČR 2005)
Caminhos Recolhidos, česky Oživé cesty (2005, v ČR nevyšlo)
Jako řeka, jež plyne (2006, v ČR 2006)
Čarodějka z Portobella (2006, v ČR 2007)
Život - Vybrané citáty (2006, v ČR 2008)
Vítěz je sám (2008, v ČR 2009)
Alef (2010, v ČR 2011)
Rukopis nalezený v Akkonu (2012, v ČR 2013)
Adultério, česky Cizoložství (očekávané vydání 2014)

2 Alchymista

2.1 Cesta k Alchymistovi

Paulo Coelho vydal svou první knihu v roce 1988 a jmenovala se **Poutník – Mágův deník**. Tato kniha vychází z jeho pouti v roce 1986. Tradiční Svatojakubská cesta začíná v městě Saint-Jean-Pied-de-Port ve Francii, kde začal svou pouť i Paulo, a končí v Santiagu de Compostela.

Událost, která této pouti předcházela, popsal v jeho první knize Putník – Mágův deník o 2 roky později:

„Natáhl jsem ruku, abych si vzal svůj nový meč z oceli, kterou nic nezničí, ze dřeva, které země nestráví, s černočerným jílcem a černou pochvou. Avšak sotva jsem se dotkl pochvy a chystal se ji uchopit, Mistr popošel o krok blíž a vši silou mi šlápl na prsty, až jsem vykřikl bolestí a meč upustil. (...) ‚Dej pryč ruku, které tě klame! Neboť cesta tradice není cestou několika málo vyvolenců, ale cestou všech lidí! (...) Tys měl ten meč odmítnout, a kdybys to byl učinil, byl by ti dán, protože tvoje srdce by bylo čisté. Ale jak jsem se obával, v tomto výsostném okamžiku jsi uklouzl a upadl. A kvůli své chtivosti budeš muset jít znovu svůj meč hledat. A kvůli své pýše jej budeš muset hledat mezi prostými lidmi.‘ (...) Nikdo se se mnou nerozloučil. Moje žena uložila meč dozadu do kufru a nastartovala. (...) ‚A co je to za cestu?‘ zeptal jsem se rozčileně. ‚No, to mi moc nevysvětlil. Řekl jenom, že si máš na mapě Španělska najít dávnou středověkou trasu, známou jako zvláštní svatojakubská poutní cesta.‘“ [3]

Svou první opravdovou knihu¹ začal psát kolem 15. prosince 1986, ale finální dílo psal od 3. března do 24. března 1987, kdy se nesoustředil na nic jiného. Psal o muži, který odjíždí hledat svůj meč a vydává se na Svatojakubskou cestu, křesťany považovanou jako pouť očisty.

V polovině dubna 1987 podepsal smlouvu s nakladatelstvím Eco². Paulo spolu s Chtistinou se aktivně podíleli na propagaci, rozdávali letáky před kinem i s podepsanými výtisky, 3. srpna se v populárních novinách O Globo objevil článek o Poutníkovi, dále také v časopise Pasquim a Manchete. To byly také jediné zmínky o Poutníkovi v brazilských novinách. Avšak i přes mizivý zájem kritiky do června 1987 se prodalo přes 40 tisíců výtisků a po devatenácti týdny se držel na čelných místech hlavních žebříčků prodeje v Brazílii.

¹ Ve skutečnosti Poutník není Paulovou první knihou, do roku 1988 vydal Arquivos do Inferno (1982) a O Manual Prático do Vampirismo (1986), ale pro tuto práci jsou nedůležité (první dílo je dnešního dne považováno za sběratelský kousek a na druhé knize se Paulo ve skutečnosti ani nepodílel).

² Nakladatelství Eco vydalo i knihu O Manual Prático do Vampirismo (Praktická příručka Vampyrismu).

Stejně jako tomu bylo u Mágova deníku, **Alchymistu** Paulo napsal za velmi krátkou dobu – dva týdny na dvě stě stran. Autor vychází ze sbírky arabských pohádek Tisíc a jedna noc, konkrétně z Příběhu muže bagdádského, který měl ve svém domě poklad. Vypráví o chudém muži z Bagdádu, který měl sen o cestě do Káhiry, kde nalezne poklad. Muž odjíždí a schovává se v domě, který však byl toho dne vyloupen. Strážníci jej obvinili z krádeže, Bagdáďan však vysvětluje, co v Káhiře ve skutečnosti hledá. Strážníci se mu vysmějí a jeden z nich mu řekne, že on měl třikrát za sebou sen, že jede do Bagdádu hledat poklad tam. Tak Bagdáďan pochopil, kde poklad doopravdy je.

V červnu 1988 byl Alchymista vydán a propagace knihy probíhala podobně jako tomu bylo u předešlé knihy.

obr.7: Paulo Coelho u pyramid roku 1987 [9]

Po dlouhé ignoraci z řad brazilských kritiků teprve 9. srpna napsaly noviny Folha de So Paulo, že Alchymistovi chybí síla strhujícího vyprávění a příběh byl již mnohokrát zpracován.

Další vydání Alchymisty bylo již pod nakladatelstvím Rocco o Vánocích 1988, protože nakladatelství Eco odmítlo vydat Alchymistu kvůli nízkému prodeji. Avšak tento tah se Paulovi vyplatil, Alchymista byl do pár dnů rozebrán a v žebříčku bestsellerů měl již dvě knihy.

Bývalý nakladatel o autorovi: „*Paulo Coelho přeměnil knihu v oblíbený produkt široké spotřeby. Způsobil revoluci na brazilském knižním trhu, kde se náklady omezovaly na směšné tři tisíce výtisků. S ním se trh začal rozvíjet. Paulo Coelho povznesl knihu v Brazílii a brazilskou literaturu ve světě.*“ [1]

Zatímco brazilská kritika komerčně úspěšného autora shazovala (brzy dosáhl 500 tisíc prodaných výtisků obou doposud vydaných knih), ostatní země nešetřily chválou. Roku 1992 byl Alchymista vydán v USA, kde se dostal na seznam bestsellerů již po několika málo týdnech, a to i v takových novinách jako Los Angeles Times, San Francisco Chronicles a Chicago Tribune. Hned po USA byl vydán v Austrálii, kde mu Sydney Morning Herald udělil titul „knihy roku“. Roku 1993 prodal autorská práva na překlad jeho knih do sedmnácti jazyků.

V roce 1994 byl Alchymista konečně vydán v zemi, která byla pro Paula velmi důležitá – ve Francii. Tam byly ohlasy na knihu velice příznivé: „(...) *V příběhu, jemuž dal podobu povídky, se Paulu Coelhoovi podařilo zklidnit lidská srdce a donutit lidi, aby přemýšleli o světě, který je obklopuje. Je to fascinující kniha, pomáhající najít zdravý rozum a otevřít srdce,*“ [1] píše Journal du Dimanche. Nebo: „(...) *Paulo Coelho dokazuje, že jeho silnou stránkou je čistota vyprávění (...),*“ [1] píše Le Figaro Littéraire. „ (...) *Radost jeho vyprávění překoná naše předsudky. Je to krásné, tak vzácné moci v dnešním tíživém světě vdechnout trochu svěžesti,*“ [1] píšou v Le Nouvel Observateur.

2.2 Santiago a etapy jeho cesty

O svých postavách autor tvrdí, že on sám je ve skutečnosti „všemi postavami svých knih“ a „jedinou výjimkou je Alchymista, protože Alchymista už všechno ví, kdežto já vím, že všechno neznám, moc věcí nevím. Samozřejmě, že v Alchymistovi jsem pastýř, sklenář, ba i Fátima. V ostatních knihách jsem vždycky hlavní postava. Jsem dokonce i Brida. Ve dvou knihách jsem to úplně já: ve Valkýrách a v Mágově deníku. Moje knihy totiž, přestože jde o literární vyprávění, zpravidla nejsou fikce. Je to něco, co jsem opravdu prožil.“ [2]

2.2.1 Santiago

Santiago je hlavní postavou knihy. Narodil se a žil v Andalusii a jako chlapec chodil na seminář s cílem stát se duchovním. Jelikož však toužil cestovat, stal se pastýřem. Od té doby jeho jediným majetkem byly ovce, plášť a kniha, kterou „*může vyměnit za jinou*“ [4].

Santiago si velmi váží své svobody, což může být také jedním z důvodů, proč se stal pastýřem. Proto je také zdrženlivý a opatrný, když něco nebo někdo může jeho svobodu ohrozit. Postupem času si však uvědomuje, že jsou chvíle, kdy je nutno riskovat a být odvážný.

„*Znenadání si uvědomil, že se může dívat na svět buď jako ubohá oběť nějakého zloděje, nebo jako dobrodruh, který hledá poklad.*“ [4]

„*Rozhlédl se kolem a hledal ovce, až si uvědomil, že je v jiném světě. Ale místo smutku pocítil radost. Už nemusí hledat vodu a potravu; může hledat poklad.*“ [4]

Pro Santiaga je důležitá poctivá práce. Z jeho cesty vyplývá, že osobní zkušenost dá více, než když ležíme celé dny v knihách. Že právě život je ten pravý učitel. Zajímavé na jeho postavě také může být, že dokud nepotkal Angličana, dlouho nevěděl, co to vůbec Alchymie je. Přesto se sám už Alchymistou stával.

„Co je to Alchymista?“ zeptal se konečně [Arab].

„Člověk, který zná přírodu a svět.“ [4]

2.2.2 Nultá etapa – Ovce

Santiagovým prvním rozhodnutím v jeho osobním příběhu bylo nestát se knězem, ale pastýřem, aby mohl cestovat po světě.

„Rodiče chtěli, aby z něho byl kněz, pýcha prosté, venkovské rodiny, která tak jako ovce shání jen jídlo a pití. (...) Odmalička však toužil poznat svět, a to se mu zdálo mnohem důležitější než poznávat Boha nebo lidské hříchy.“ [4]

Samotné ovce jsou důležitou součástí jeho života. „Od ovcí se člověk naučí víc než z knih.“ [4] Je za ně zodpovědný a ony právě představují ten život, na který si zvykl a který nechce opustit.

2.2.3 První etapa – Sen

Santiago se zdá už po několikáté stejný sen. Rozhodne se, že chce vědět, co znamená, a navštíví cikánku, která mu jej má vyložit. Nastává první krize v jeho cestě, protože její odpověď není dostatečně přesvědčivá. V této etapě Santiago zjistil, co je cílem jeho cesty.

„Je to sen v Řeči světa,‘ řekla [cikánka]. , (...) Můj výklad je takový: musíš jít k egyptským pyramidám. (...) Tam najdeš poklad. a zbohatneš.‘ Pastýř nejdřív užasl, a pak se rozzlobil. Kvůli tomu sem přece nemusel chodit. Ale hned si uvědomil, že je to zadarmo. ,Marně jsem ztrácel čas,‘ řekl. ,Právě proto jsem ti říkala, že ten sen není jednoduchý. Nejprostší věci jsou ty nejneobvyklejší a jenom mudrci je mohou vidět. (...)‘ Pastýř zklamaně odešel a zařekl se, že žádnému snu už věřit nebude.“ [4]

2.2.4 Druhá etapa – Setkání s Králem

Když se Santiago setkává s Králem, je mu najednou navrženo řešení, jak najít svůj poklad. I když mu ze začátku nevěří, po čase pochopí, že mu chce Král pomoci. On sám mu do písku nakreslil celý jeho dosavadní život se všemi podrobnostmi, které ani nemohl vědět. Od Krále se Santiago dozvídá o existenci Osobního příběhu, o Duši světa, o znameních a dostává kameny urim a thumim, které mu mají na jeho cestě pomoci.

„Dřív, než stačil pastýř něco říct, zatřepetal se mezi ním a starcem motýl. Vzpomněl si na dědečka; ten mu v dětství říkával, že motýli přinášejí štěstí. Tak jako cvrčci, kobylky, ještěrky a čtyřlístky.

„Správně,‘ řekl stařec, který mu četl myšlenky. ,Zrovna tak, jak ti říkal dědeček. To jsou ta znamení.‘

Potom si rozhalil plášť, který mu zakrýval hrud'. Santiago ohromeně zíral a vzpomněl si, jak den předtím zahlédl ten trpyt. Stařec měl těžký zlatý náprsník zdobený drahokamy. Je to doopravdy král.

„Na,“ řekl stařec a zprostřed zlatého náprsníku vyndal jeden kamínek bílý a jeden černý a podával mu je. „Jmenují se urim a thumim. Černý kámen znamená „ano“ a bílý „ne“. To ti pomůže, když nedokážeš rozeznat znamení. Polož jim věcnou otázku. Snaž se ale většinou rozhodnout sám.“ [4]

Santiago teď musí dokázat, že to doopravdy myslí vážně, a vzdát se části svého stáda. Nastává druhá krize: má se vzdát svého starého života a přeplout do Egypta nebo dál žít svůj starý život. V této etapě zjistil, jak jeho cesta bude vypadat a od krále dostává důležité rady.

„Proč se o těchhle věcech se mnou bavíte?“ [Santiago]

„Protože ty se pokoušíš žít svůj Osobní příběh. A teď bys toho málem nechal.“ [Král]

„To se pak vždycky objevíte vy?“

„Ne vždycky v téhle podobě, ale objevím se pokaždé. Někdy třeba v podobě východiska, dobrého nápadu. Jindy zase v kritickém okamžiku udělám věci snadnější. A tak dále; většina lidí si toho ani nevšimne.“

(...)

„Nezapomeň, že vše je jedno. Nezapomeň na mluvu znamení. A hlavně nezapomeň dovést svůj Osobní příběh až do konce.“ [Král] [4]

Hlavním iniciátorem této etapy je **Král**. Jeho úloha v Santiagově příběhu je jasná – ukazuje Santiagovi cestu, kterou sám nevidí. Tato postava má až rodičovskou úlohu a je hybatelem v Santiagově Osobním příběhu. Král je také lehce mysteriózní postavou. Autor naznačuje, že to není obyčejný člověk.

„Melchisedech se zadíval na malou loď, která právě vyplouvala z přístavu. Už nikdy toho chlapce neuvidí, stejně jako už nikdy nespátril Abraháma poté, co od něj vybral desátek. Takové je však jeho dílo. (...)

„Škoda že hned zapomene mé jméno,“ pomyslel si. „Měl jsem mu je vícekrát zopakovat. Kdykoli by pak o mně mluvil, řekl by, že jsem Melchisedech, Král Salemský.“

Hned ho to ale zamrzelo a vzhlédl k nebi: „Vím, že je to marnost nad marnost, jak jsi pravil, Pane. Ale takový starý král musí být občas na sebe hrdý.“ [4]

2.2.5 Třetí etapa – Ztráta peněz

Poté, co Santiago přepluje ze Španělska do Afriky, nastává další zkouška v jeho cestě, když svěří skoro všechn svůj majetek cizímu člověku. Přestane jej hlídat, neboť ho zláká krásný

meč. Zde nastává třetí krize, kdy Santiago neví, co si počít. V této etapě se Santiago stává zkušenějším a opatrnějším.

„Srdce se mu sevřelo leknutím a bál se otočit hlavou, protože věděl, co uvidí. Dál upíral oči na nádherný meč, až nakonec sebral odvahu a obrátil se. (...) Santiago si ještě namlouval, že se navzájem ztratili náhodou. Rozhodl se zůstat, kde je, a počkat, až se kamarád vrátí. (...) A tak se rozplakal. (...) Dokud jsem chodil s ovce, byl jsem šťastný a to štěstí jsem šířil kolem sebe. (...) Ted' však jsem smutný a nešťastný. Co mám dělat? Zahořknu a už nebudu lidem věřit, protože jeden člověk mě zradil. Budu nenávidět ty, co najdou ukryté poklady, protože já svůj nenašel. A pořád se budu snažit schraňovat to málo, co mám, protože jsem příliš malý, než abych mohl obejmout celý svět.“ [4]

2.2.6 Čtvrtá etapa – Obchod se sklem

Santiago, vyhladovělý a unavený, vyleze na kopec a nachází obchod se sklem. Tam potkává Sklenáře, který mu pomůže - dá mu jídlo a nabídne mu práci. Nastává čtvrtá krize, když Santiago zjišťuje, jak dlouho by trvalo, než by vydělal dost peněz, aby se dostal k pyramidám. Sklenář mu nabízí peníze na cestu zpět domů, Santiago však odmítá a zůstává v obchodě.

„,Chceš u mě pracovat?' naléhal kupec.

,Můžu u vás zůstat do zítřka,' odpověděl Santiago. ,Do rána vyčistím všechno sklo, co v krámě máte. Zato ale potřebuji peníze, abych se ještě zítra dostal do Egypta.'

Starý muž se znovu usmál. ,I kdybys mi čistil všechno sklo celý rok, (...) i pak by sis musel na cestu do Egypta vypůjčit. Mezi Tangarem a pyramidami jsou tisíce kilometrů pouště.'

Nastalo mlčení tak hluboké, jako by celé město usnulo. (...) Už tu nebyla naděje na dobrodružství, staří králové a Osobní příběhy, poklad a pyramidy. Zdálo se, jako by celý svět znehybněl, protože ztichla chlapcova duše. Nebyla tu ani ta bolest, ani utrpení, ani zklamání: jen prázdný pohled ze dveří hospůdky a nesmírná touha zemřít, aby v tom okamžiku všechno nadobro skončilo.

Sklenář se na něj užasle podíval. Jako by všechna radost, která z něho dosud vyzařovala, zničehonic zmizela. ,Mohu ti dál peníze na cestu domů, milý synu,' řekl.“ [4]

Po delší době, když obchod začíná vydělávat kvůli Santiagovým vylepšením, nastává pátá krize. Santiago má dokonce dvě možnosti, jak žít dlouhý, pohodlný život – může zůstat u Sklenáře a dál vydělávat hodně peněz nebo se může vrátit zpět do Španělska, koupit zpět své ovce a ještě se zbylými penězi obchodovat s Araby. Santiago se nenechá zlákat žádnou z možností a dále pokračuje ve své cestě.

„Dnes končím,“ řekl chlapec. „Mám dost peněz, abych si koupil své ovce. Vy zase máte peníze na pouť do Mekky.“ Starý muž nic neříkal.

„Prosím o požehnání,“ naléhal Santiago. „Vy jste mi pomohl.“

Sklenář dál tiše chystal čaj, ale pak se přece jen otočil. „Jsem na tebe pyšný,“ řekl. „Vnesl jsi do mého sklenářství duši. Ale ty víš, že se do Mekky nevypravím. Stejně jako víš, že nepůjdeš zpátky koupit si ovce.“

„Jak to víte?“ polekal se Santiago.

„Maktub,“ řekl prostě Sklenář. A požehnal mu.“ [4]

Sklenář je další postavou s rodičovskou úlohou. Jeho snem je vykonat pouť do Mekky, kterou by měl alespoň jednou za život vykonat každý muslim. A právě zde se nachází hlavní rozdíl mezi Sklenářem a Santiagem – Santiago nakonec obětoval svůj pohodlný život ve prospěch svého snu. Sklenář je zároveň pro Santiaga jistým druhem varování – i když si Sklenář žije dobře, nikdy nebude doopravdy šťastný, protože se už dávno vzdal svého snu.

„Obávám se, že kdybych uskutečnil svůj sen, neměl bych už proč žít. Ty sníš o ovcích a pyramidách. U tebe je to jiné, protože ty své sny hodláš uskutečnit. Já chci o Mekce jenom snít. Tisíckrát už jsem si představoval, jak putuji pouští, jak přijdu po nádvoří. (...) Bojím se velkého zklamání, a tak o tom raději jenom sním.“ [Sklenář] [4]

2.2.7 Pátá etapa – Karavana

V této etapě Santiago putuje pouští. „Poušť je jako rozmarná žena a muži v ní mohou zešítet.“

[4] Tato poušť je překvapivě dalším učitelem v jeho cestě za pokladem, protože „stačí obyčejné zrnko písku a spatříš v něm veškeré zázraky Stvoření“ [4].

„Sleduji, jak postupuje karavana pouští. Karavana i poušť mluví stejnou řečí, a proto jí poušť umožňuje průchod. Prověřuje každý její krok, aby zjistila, jestli je s ní v souladu; v kladném případě dojde do oázy.“ [4]

Seznamuje se s Angličanem, který mu ukazuje své knihy a seznamuje jej s Alchymií. Také začíná pozorovat poušť, což je ve vývoji jeho cesty zásadní.

„Dozvěděl jsem se, že svět má Duši, a kdo té Duši porozumí, porozumí řeči věcí. Dozvěděl jsem se, že mnozí alchymisté prožili svůj Osobní příběh a nakonec objevili Duši světa, Kámen mudrců a Elixír. Hlavně jsem se však dozvěděl, že tyhle věci jsou tak prosté, že se dají napsat na jediný smaragd.“

Angličan se zatvářil zklamaně. Roky studia, magické symboly, temné výrazy, laboratorní přístroje – nic z toho na chlapce nezapůsobilo. – Má asi moc primitivní duši, než aby tomu porozuměl, - pomyslel si. (...)

„Vraťte se ke své karavaně,“ řekl. „Od té jsem se taky nic nedozvěděl.“

Chlapec znovu začal sledovat mlčení pouště a písek vířené zvířaty. – Každý má svůj vlastní způsob, jak se něčemu naučit, - opakoval si sám pro sebe. – Jeho způsob není můj a můj způsob není jeho. Oba však hledáme svůj Osobní příběh, a já ho tedy respektuji.“ [4]

Angličan symbolizuje vzdělaného člověka. Dává přednost svým knihám před pozorováním světa kolem sebe. Angličanovým snem je potkat velkého Alchymistu a právě od něj se naučit, jak vyrobit Kámen mudrců. Ten si ho však za svého učně nevybral.

Je možné vidět znatelný rozdíl mezi Santiagem a Angličanem. Angličan je o mnoho vzdělanější než Santiago, přesto je stále na začátku své cesty, zatímco Santiago se blíží k cíli. Od Angličana se můžeme naučit, že existuje mnoho cest, jak dojít k poznání.

2.2.8 Šestá etapa – Oáza

Poté, co se Santiago dostane do oázy, pomáhá Angličanovi s hledáním Alchymisty a tím se také stane součástí Angličanova osobního příběhu. Potkává také svou pravou lásku, Fátimu³.

„Tu najednou jako by se zastavil čas a před ním jako by s veškerou silou vyvstala Duše světa. Když spatřil dívčiny černé oči a rty váhající mezi úsměvem a mlčením, porozuměl nejdůležitější a nejmoudřejší části Řeči, kterou mluví svět a které všichni lidé na Zemi ve svém srdci rozumějí. Je to Láska, cosi staršího než lidé sami a než sama poušť, co však se vždy znovu objeví s touž silou, setkají-li se někde dva páry očí tak jako u studny. Rty se nakonec rozhodly usmát, a to bylo znamení, na které chlapec bezděky tak dlouho v životě čekal a které hledal u ovcí a v knihách, ve sklenicích a v mlčení pouště.“ [4]

Oba se zamilují a zde nastává šestá krize, protože Santiago chce zůstat s ní v Oáze a vzdát se svého pokladu. Fátima jej ale přesvědčila, že by měl jít dál hledat svůj poklad, jinak by nebyl nikdy spokojený.

Fátimu Paulo popisuje jako „ženu pouště“ – když její milovaný odejde, bude ho očekávat s příchodem každé karavany a každý den bude hledět do pouště s vědomím, že jednoho dne přijde. Tato situace je pro ženy pouště obvyklá – jejich muži často odchází do války nebo cestují s karavanou.

Fátima nás má naučit, že ani láska by nás neměla zastavit v cestě za našim snem.

„Pověděl jsi mi o svých snech, o starém králi a o pokladu. Pověděl jsi mi o znameních. Ničeho se tedy nebojím, protože právě znamení mi tě přivedla. A já jsem částí tvého snu, tvého Osobního příběhu, jak tomu říkáš. Proto chci, abys dál šel za tím, cos přišel hledat. (...)

³ : Postava Fátimy vychází z vidění, které Paulo měl, když byl v Káhiře roku 1986. Uviděl „uprostřed pouště ženu oblečenou do čadoru a s hliněným džbánem na rameni“ [1].

Písečné přesypy se mění s větrem, ale poušť zůstává stejná. Tak to bude i s naší láskou. Maktub. Mám-li být částí tvého Příběhu, jednoho dne se vrátíš.“ [4]

Nedlouho poté nastává další, sedmá krize, kdy Santiago čte z letu krahujců a předvídá blízký boj. Následuje zkouška, když vůdci oázy řeknou, že pokud Santiago pravdu mít nebude, zemře. Santiago si však za svým slovem stojí a tím zachrání všem v oáze život.

„Začal být ospalý. Srdce však žádalo, aby nespal: má se naopak odevzdat. – Vnikám právě do Řeči světa a na této Zemi všechno dává smysl, dokonce i let ptáků, - říkal si. (...) Jeden krahujec se znenadání spustil níž a napadl druhého. V tom okamžiku vyvstala Santiagovi před očima blesková vidina: vojsko, které s taseným mečem vtrhne do oázy. Vidina ihned zmizela, ale vylekala ho. Slyšel vyprávět o preludech a sám už nějaké viděl: jsou to přání, které se zhmotní na písku pouště. On ale si přece nepřeje, aby nějaké vojsko napadlo oázu. (...) Jen těžko se vymaňoval z vytržení, do něhož upadl. (...) Zas jednou porozuměl, jak mnoha jazyky věci promlouvají: tentokrát však jistota je v poušti a oáza se změnila v nebezpečí.“ [4]

2.2.9 Sedmá etapa – Alchymista a proměna

Santiago potkává v oáze i **Alchymistu**, který mu nabídne svou pomoc. Je velmi mocným „alchymistou“ (Paulo tento pojem chápe jako osobu, která zná tajemství života) a žije v oáze al-Fajjúm. Poprvé o něm uslyšíme od Angličana: *„V jedné (knize) se dočetl, že před mnoha lety navštívil Evropu proslulý arabský alchymista. Prý mu bylo víc než dvě stě let a objevil Kámen mudrců a Elixír věčného mládí.“* [4]

Poprvé se Alchymista se Santiagem shledává hned poté, co čte z letu krahujců a tím zachrání oázu před útokem: *Pojednou cosi zaburácelo a mocný náraz jakési podivné vichřice ho srazil na zem. Před ním se vzepjal ohromný bělouš a hrozivě zařičel. (...) Na koni seděl černě oděný jezdec se sokolem na levém ramen. Na hlavě měl turban a celý obličej mu halil šátek. Vypadal jako posel z pouště, ale síla jeho osobnosti předčila vše, co kdy Santiago zažil. Podivný jezdec vytasil ohromný zakřivený meč, který měl připevněný k sedlu. Ocel se zaleskla ve světle měsíce.* [4]

I když samozřejmě není jisté, že kniha je pojmenována právě po Alchymistovi (stejně tak tento název může být symbolický a označovat Santiaga), i tak je to jedna z nejdůležitějších postav. Do této doby Santiago potkal pouze postavy s otcovskou rolí (Sklenář, Král), či on sám se stal součástí Osobního příběhu jiných (Angličan). Alchymista je pro Santiaga učitelem. Chce mu pomoci, ale spíš jen Santiagovi ukazuje cestu.

Na společné cestě k pyramidám jsou zajati a Santiago je donucen přeměnit se ve vítr. Nastává zkouška dobyvatele - kdyby se ve vítr nepřeměnil, zemřel by. Musí využít všech svých

znalostí, kterých se na své cestě za pokladem naučil. Po úspěšném vykonání zkoušky mu Alchymista ukazuje, jak proměnit kov ve zlato.

„Ještě musíš poznat další věc: vždycky ještě před uskutečněním snu se Duše světa rozhodne prověřit všecko, čemu se člověk při putování naučil. Nedělá to ve zlém úmyslu, ale aby si člověk zároveň s tím snem mohl také osvojit ponaučení, jichž se mu cestou za snem dostalo. To je chvíle, kdy se většina lidí vzdává. (...) Každé hledání začíná štěstím začátečníka. A vždycky končí zkouškou dobyvatele.“ [4]

O této části etapy víz. dále.

2.2.10 Osmá etapa – Pyramidy

V poslední zkoušce zjišťuje, kde poklad ve skutečnosti je. Vrací se zpět domů, na samotný začátek své cesty, protože právě tam je poklad zakopaný – na místě, kde se mu zdály jeho sny. A tímto končí Santiagova cesta.

„Z výše egyptských pyramid shlížela za Santiaga celá staletí. Kdyby chtěl, mohl se teď vrátit do oázy, vzít s sebou Fátimu a žít dál jako prostý pastýř. Vždyť Alchymista žije v poušti, přestože rozumí Řeči světa a umí proměňovat olovo ve zlato. Nikomu nemusí ukazovat své umění a moudrost. Zatímco on sám šel za svým Osobním příběhem, naučil se všemu, co potřeboval, a prožil vše, o čem snil.“ [4]

2.3 Poselství příběhu

Hlavní autorovou myšlenkou, prolínající se celou jeho knihou, je, že každý má svůj **Osobní příběh**. Podle Paula Coelho je Osobní příběh to, co jsme odjakživa chtěli dělat. *„Každý člověk zkraje mládí ví, jaký je jeho Osobní příběh. V té době je všechno jasné a možné a lidé se nebojí snít a přát si všechno to, co by v životě rádi dělali. Jak však čas plyne, jakási tajemná síla se snaží dokázat, že Osobní příběh uskutečnit nelze.“ [4]*

„Splnit svůj Osobní příběh je jedinou povinností člověka. Vše je jedno. A když něco chceš, celý Vesmír se spojí, abys své přání uskutečnil.“ [4]

Důležité je, abychom vůbec věřili, že sny existují a my je můžeme uskutečnit. *„Když před sebou máme velký poklad, nikdy to nepoznáme. A víš proč? Protože lidé na poklady nevěří.“ [4]*

Každý z nás má vždy podmínky k uskutečnění toho, po čem sníme. Musíme se však rozhodnout mezi tím, co máme teď, na co jsme si zvykli, a tím, co bychom rádi měli. *„Čím víc se blížíme snu, tím víc se Osobní příběh stává pravým důvodem života.“ [4]* A nesmíme se jako Sklenář bát, že kdybychom uskutečnili náš sen, neměli bychom už potom pro co žít.

Samotné rozhodnutí je však jenom začátek našeho příběhu. „*Jakmile se člověk rozhodne, pohrouží se ve skutečnosti do mocného proudu a ten ho unáší na místo, na které v okamžiku rozhodování vůbec nepomyslel.*“ [4] Každý z nás má na světě vyznačenou svou cestu, jenom ji musíme pozorně sledovat. „*Protože život chce, abys prožil svůj Osobní příběh.*“ [4] Na této cestě máme myslet pouze na přítomnost a nezaobírat se ničím jiným. „*Soustředíš-li se na přítomnost, budeš ji moci zlepšit. A zlepšíš-li přítomnost, potom i to, co se stane, bude lepší.*“ [4] A pokud budeme žít jen v přítomnosti a neřešit nic z toho, co se stalo nebo co by se mohlo stát, budeme šťastní. „*Já nežiju ani ve své minulosti, ani ve své budoucnosti. Mám jenom přítomnost, a to mě zajímá. Když budeš moci vždycky zůstat v přítomnosti, budeš šťastný.*“ [4] Na cestě za naším pokladem nemáme hledat jen znamení, máme naslouchat i svému srdci. „*Svému srdci nikdo neunikne. Proto je lepší poslouchat, co říká, aby nikdy nedošlo k ráně, kterou nečekáš.*“ [4]

Velkou překážkou v našem Osobním příběhu je strach. „*Kdo prožívá svůj Osobní příběh, umí všechno, co potřebuje. Jenom jediné znemožňuje jeho sen: strach z neúspěchu.*“ [4] Nemáme mít strach, že budeme trpět, když se vydáme hledat svůj Osobní příběh. „*Strach z utrpení je horší než utrpení samo.*“ [4] Nemáme se bát zvolit si svůj vlastní život, protože podle Paula největší lež na světě je, že „*v určité chvíli své existence ztratíme vládu nad svým životem, a ten pak podléhá osudu*“ [4].

Dále Paulo vyslovuje myšlenku, že lidé se ve skutečnosti nebojí neznáma, protože „*každý člověk je schopen dosáhnout všeho, co chce a co potřebuje. Bojíme se jenom, že ztratíme to, co máme, ať už život nebo pole. Ten strach ale přejde, když pochopíme, že náš příběh a příběh světa psala táž Ruka.*“ (Alchymista, str.82)

Nemáme se bát ani smrti, protože proč se bát něčeho, čemu nemůžeme stejně zabránit ani nijak předpovědět? „*Zemřít zítra lze stejně dobře jako kdykoli jindy. Každý den může sloužit k životu nebo k tomu, abychom svět opustili.*“ [4]

Nemáme zasahovat do cizích Osobních příběhů, protože „*ten, kdo zasahuje do Osobního příběhu druhých, nikdy neobjeví svůj*“ [4]. „*Všichni totiž vědí naprosto přesně, jak mají žít druzí.*“ [4]

Nejtěžší chvíle nastávají těsně před tím, než najdeme náš poklad Osobního příběhu, protože „*nejtemnější chvíle nastává vždy před úsvitem*“ [4].

Když Paulo mluví o Osobním příběhu, často mluví i o **znameních**. Jak je vůbec Paulo chápe: „*Znamení jsou jazykem, jsou abecedou, kterou si vytváříme, abychom mohli mluvit s duší světa, s duší vesmíru, anebo s Bohem či jaké jméno tomu chceme dát. Jako každá abeceda je to individuální, naučíme se tom jen chybováním (...).*“ [2]

Ani láska nemá ovlivnit Osobní příběh. „*Láska nikdy neodloučí muže od jeho Osobního příběhu.*“ [4]

Samotný prvek **lásky** je v Paulově příběhu taktéž důležitý (viz Zkouška dobyvatele). „*Je to láska, cosi staršího než lidé sami a než sama poušť.*“ [4] Paulo svou představu lásky zobrazil právě na vztahu Santiaga s Fátimou. Podle něj není žádný speciální důvod, proč Santiago miluje Fátimu. „*Člověk miluje proto, že miluje.*“ [4] „*Byla to ryzí řeč světa, bez jakéhokoli vysvětlování, protože vesmír žádné vysvětlování k tomu, aby pokračoval svou cestou v nekonečném prostoru, nepotřebuje.*“ [4]

Paulo popsal jejich první shledání, jejich lásku na první pohled, následovně: „*A když se tyto lidé setkají a jejich zrak se zkrříží, všechno minulé i budoucí ztrácí jakýkoli význam a existuje jen ta chvíle a ta neuvěřitelná jistota, že všechno pod sluncem je psáno touž Rukou. Rukou, která probouzí Lásku a která pro každého, kdo pod sluncem pracuje, odpočívá nebo hledá poklady, stvořila duši jemu blízkou. Jinak by sny lidského rodu neměly žádný smysl. ,Maktub.*“ [4]

Samotné slovo „**Maktub**“ používá Paulo vcelku často. Pochází z arabštiny a znamená „to je psáno“ nebo „všechno je psáno“ – tedy vše, co existuje, již bylo dříve napsáno Bohem. Běžně se používá; významově to je úplně stejné, jako bychom řekli „tak to prostě je, smiř se s tím.“

„*Podivil se však svému tušení: možná se už také učí té Univerzální řeči, v níž je minulost a přítomnost všech lidí. ,Tušení“ tomu říkávala jeho maminka. Santiago začal chápat, že tušení jsou rychlým pohroužením duše do onoho univerzálního proudu života, kde příběhy všech lidí jsou navzájem spojeny a my můžeme vědět vše, protože vše je psáno. ,Maktub.*“ [4]

„*Když někdo vstoupí do pouště, už není možné se vrátit. Jakmile není možné se vrátit, musíme se starat jen o to, jak nejlíp jít vpřed. Ostatní už je na Alláhovi, i to nebezpečí. ,Maktub.*“ [4]

Jeden z dalších pojmů, který se v Alchymistovi vyskytuje, je **Řeč světa**. Tu můžeme chápat jako univerzální řeč, skrz kterou k nám promlouvá svět. Když nalezneme Řeč světa, pochopíme celý svět. „*Odvaha je nejdůležitější vlastností toho, kdo hledá Řeč světa.*“ [4] Podle Paula se tajemství Alchymie (a obecně tajemství různých nauk) sděluje ústně, protože „*jsou učiněny z ryzího Života, a ten lze těžko zachytit obrazem a slovy. Lidé se totiž obrazy a slovy nadchnou a nakonec zapomenou na Řeč světa.*“ [4]

Důležitým prvkem v Santiagově putování jsou **sny a vidění**. Kvůli snu se dozvěděl o svém pokladu. Měl vidění, které zachránilo život nejenom jemu – nahlédl do budoucnosti. „*Bůh ukazuje budoucnost zřídka a to z jediného důvodu: je to taková budoucnost, která byla psána, aby byla změněna.*“ [4]

Mezi další myšlenky Alchymisty patří i **opakování** událostí. „*Všechno, co se stane jednou, už se nemusí stát nikdy. Ale všechno, co se stane dvakrát, určitě se stane i potřetí.*“ [4] V knize Santiagovi třikrát ukradnou peníze. Paula Coelho například třikrát hospitalizovali v psychiatrické léčebně.

Dále se mluví o vztahu lidí ke **krásným věcem**: „*Nejvíce lidí přitahuje krása*“. [4], o **prostých věcech**: „*Nejprostší věci jsou ty nejneobvyklejší a jenom mudrci je mohou vidět*“. [4], o **nových věcech**: „*Pořád se učí něco nového. Jsou to věci známé, a přece jen nové, protože si jich dříve nevšiml. A nevšiml si jich proto, že na ně byl zvyklý.*“ [4], o **pohledu na věc**: „*Řídím svůj pohled přáním, jak by se věci měly dít, a ne tím, jak se skutečně dějí.*“ [4]

Sám Paulo se snaží **zjednodušit svůj život** na maximum, což také projektoval to Santiaga tím, že jeho jediný majetek byl jen plášť, ovce a nějaká kniha. Paul řekl: „*I na cesty si беру jen nejnütnější věci, abych se cítil volně a lechce. (...) Protože hodně cestuj, zjišťuj postupně, jak je život prostý a jak málo stačí ke štěstí. Na cesty si беру jen malý kufřík. (...) Nikdo se nemůže cítit plný, dokud si dřív nedokáže navodit prázdnotu v nitru, jak vždy správně vysvětlovali všichni velcí mystikové velkých náboženství.*“ [2]

A nakonec: „*Každý člověk na Zemi, bez ohledu na to, co dělá, hraje vždycky hlavní roli v Historii světa. A obvykle o tom ani neví.*“ [4]

3 Hermetismus a Alchymista

3.1 Hermetismus

Hermetismus „označuje v širším smyslu tajné vědy vůbec“ [5].

„Hermetica se zabývají vztahy mezi člověkem a přírodou či stvořením a změnami, jimž podléhají. Ve středověku a za renesance byla, především na poli alchymie, významným pramenem pro bádání o přírodě.“ [5]

Mezi základní hermetické texty se řadí Corpus Hermeticum a Tabula Smaragdina. Neovlivňovaly však jen náboženství a filosofii, měly i velký dopad na vývoj tehdy nově rozvíjející se přírodovědy a alchymie.

Hermetismus a potažmo i alchymie byla oblíbená témata ve středověku a renesanci (14. až 16. stol.). „Mezi jejich příznivce patřili například Sir Isaac Newton a Carl Gustav Jung.“ [6]

3.1.1 Hermés Trismegistos

Za zakladatele hermetismu se považuje Hermés Trismegistos (ve významu Tříkrát veliký, Trojnásobně veliký). Bývá ztotožňován s egyptským bohem Thovtem (bůh psaní, mystiky) a řeckým Hermem (posel bohů). I když je Hermés s největší pravděpodobností bájnou postavou, uvádí se, že „*byl současníkem (a dokonce učitelem) patriarchy Abrahama*“ [6] nebo také, že „*Hermés žil za dob Mojžíšových*“ [6].

Hermovi je připisováno autorství knihy Corpus hermeticum a dále také Tabula Smaragdina (Smaragdová deska).

obr.8: Hermés Trismegistos [10]

3.1.2 Corpus Hermeticum

Corpus Hermeticum obsahuje 18 textů, jejichž původ se datuje na 2. a 3. stol. n. l.. Nejvýznamnější a nejstarší text se jmenuje Poimadres, který rozebírá filosofii náboženství. „*Morální a náboženské poučky a výklady se zde stýkají s přírodovědou a kosmologií, do značné míry formovanými astrologií a magií.*“ [5]

V Evropě je soubor spisů znám od roku 1491, kdy byl přeložen do latiny a to také ovlivnilo rozvoj renesanční alchymie a hermetických nauk. Texty byly důvěryhodné, protože se vůbec

nezpochybňovala existence velkého egyptského mudrce Herma, a také přitažlivé pro jejich stáří a původ.

3.1.3 Tabula Smaragdina

Smaragdová deska je součástí spisů Džábira ibn Hajjána a pochází z 8. stol. Jednalo se o text v arabštině, to byl však pravděpodobně překlad ze syrštiny původního řeckého originálu. Smaragdová deska se skládá z třinácti vět. Pravděpodobně se nejednalo o smaragd, ale o tabulku zeleného skla.

Na západě je Tabula Smaragdina známa od 13. století.

Smaragdová deska obsahuje jedny z nejdůležitějších základních myšlenek alchymie a hermetismu vůbec. Vůbec spojení mikrosvěta s makrosvětem nebo propojení duševního světa se světem fyzických popisuje jedna z jeho vět: „*To, co je dole, je jako to, co je nahoře, a to, co je nahoře, je jako to, co je dole ...*“ [5] Principy astrologie, také v alchymii Slunce představuje zlato a Měsíc stříbro, mužský a ženský princip: „*Jeho otcem je Slunce, jeho matkou Měsíc, vítr ho nosil ve svém nitru, Země je jeho životelkou.*“ [5] Také je zde možné najít odkaz na teorii elementů. Teorie transmutace: „*Oddělíš zemi od ohně, jemné od hrubého, jemně, s velkým důvtipem.*“ [5] Také konečný důsledek tohoto procesu, tedy zušlechtění člověka: „*Tím od tebe prchne veškerá temnota.*“ [5] Toto jsou jen vybrané myšlenky.

Paulo Coelho se o Smaragdové desce v Alchymistovi zmiňuje. Poprvé o ní mluví Angličan a je zde označena jako vůbec nejdůležitější alchymistický text, který obsahuje jen pár řádků a „*byl zaznamenán na pouhý smaragd*“. [4] Další alchymistické texty podle Angličana existují proto, „*abychom těm řádkům porozuměli*“. [4]

„*Jsem Alchymista, protože jím jsem,‘ řekl chlapcův průvodce (...). Naučil jsem se této vědě od svých předků a ti také od svých předků a tak dále až ke stvoření světa. Tenkrát veškerá věda o Velkém díle mohla být vepsána na pouhý smaragd. Lidé však prostým věcem nepřikládali důležitost a začali sepisovat pojednání, výklady a filozofické studie. (...) Smaragdová deska však žije dodnes.*“ (...)

„*Tohle stálo na Smaragdové desce,‘ řekl Alchymista, když dopsal. Santiago přistoupil blíž a četl slova v písku. Je to kód,‘ řekl poněkud zklamán Smaragdovou deskou.*“ (...)

„*Ne,‘ odpověděl Alchymista. Je to jako let krahujců; nemá to prostě být pochopeno rozumem. Smaragdová deska je přímý přechod k Řeči světa. Učenci pochopili, že tento přirozený svět je jenom obraz a otisk Ráje. Prostá existence tohoto světa je zárukou, že existuje nějaký dokonalejší svět. Bůh jej stvořil proto, aby lidé skrze viditelné věci mohli pochopit jeho duchovní ponaučení a divy jeho moudrosti. To je to, čemu říkám Čin.*“ [4]

3.2 Alchymie

Začátky alchymie se datují kolem 1. století n.l. v okolí Alexandrie. Tato antická alchymie měla dvě stránky – duchovní a chemicko-technickou. Cílem bylo přeměnit tzn. transmutovat neušlechtilý kov ve zlato nebo stříbro a přitom zdokonalit alchymistovu duši. Myšlenkově alchymie vychází např. ze stoicismu (dualita těla a ducha), gnóze (vysvobození hmoty nebo ducha z hmoty), babylonské astrologie (systém Slunce, Měsíc a dalších pět planet, rozdělení na mužské a ženské planety), egyptské mytologie (koloběh smrti a znovuzrození – kov je nutný přeměnit nejprve na mrtvý – tedy bez vlastností – a poté je jej možno převést na zušlechťenou formu s oživujícími prvky), Aristotelovy teorie hmoty (existence živlů, látky se skládají z materie a formy).

„ (...) Vyvinuli proces transmutace, při němž se snažili uvést v soulad teorii a praxi. Nejprve bylo třeba převést vhodnou výchozí látku na prvotní matérii, a té pak byly po jednotlivých krocích správným míšením dodávány kvality určitých živlů, dokud se nedosáhlo stupně zlata nebo stříbra.“ [5]

V období antické alchymie nebyla nejznámější idea alchymie, tedy Kamene filosofů (Lapis philosophorum), úplně vypracována. „Z duchovního aspektu byl Lapis symbolem třibení duše.“ [5]

Do Evropy se alchymie dostala až v polovině 12. století, kdy byl zveřejněn latinský překlad arabského textu, následovaly překlady další. Do Evropy se tímto přišly informace a znalosti z botaniky, mineralogie, výroby barviv. Koncem 13. století je alchymie napadána ze strany františkánů, dominikánů či třeba papeže Jana XXII.. To však ani v nejmenším nezmenšilo zájem o alchymii v pozdním středověku.

V období renesance je zaznamenán nový úspěch alchymie či hermetismu vůbec a největší osobností tohoto období byl Paracelsus. „Filosofie je pole jeho učení poznáváním neviditelné, skutečné přirozenosti věcí, je to porozumění duchovním, netělesným esencím, působícím v celém kosmu.“ [5] Podle něj se může alchymista dostat do vnitřního charakteru věcí a tím také může odloučit podstatné duchovní znaky od materiálního obalu. V jednom svém spisu (Philosophia ad Athenienses) uvádí alchymistickou verzi Genesis „podle níž je Stvoření proces oddělování (oddělování horní části světa od dolní, dobra od zla, mužského od ženského atd.).“ [5]

Avšak pro Paracelsa byla spíše důležitější reforma lékařství a výroba nových léků. Tento nový směr alchymie byl pojmenován jako chemiatrie nebo také iatrochemie.

Vznikají také další interpretace Kamene filosofů – někteří Kámen přirovnávají ke Kristu, jiní jej označují jako poslední stádium cesty alchymisty, ke kterému dospěje po duchovním očištění sebe sama (viz dále – Kámen mudrců).

Alchymie je dále rozšířena i v období Anglické revoluce. Třeba Jan Amos Komenský chválil na alchymii „její úsilí o vnitřní obnovu člověka i její experimentální a praktické aspekty.“ [5] Bible byla v 17.století chápána jako alchymistický text, kdy Mojžíš byl alchymista a sám se učil u egyptských kněží.

V 18. až 19. století byla alchymie stále zajímavým a oblíbeným tématem. I když byly některé její myšlenky vyvráceny např. kvantitativní přírodovědnou chemií, alchymie se stala oblíbenější v tajných společnostech a náboženských hnutích. Jednalo se třeba o hnutí iluminátů (illuminés) ve Francii. Navazovalo hlavně na paracelsovské myšlenky, ale také někteří ilumináté předpovídali konec světa či hledali Kámen mudrců.

Důležitou osobností 20. století v alchymii byl i Carl Gustav Jung. „Jung dospěl k názoru, že existuje analogie mezi sny nebo snovými symboly některých jeho pacientů a symboly alchymickými.“ [5] Podle Junga cílem alchymie byla namísto transmutace kovů vývoj charakteru alchymisty. Protiklady, jako je muž-žena, dobro-zlo se slučují během hledání vlastní identity. „Kámen filosofů symbolizoval jednotu stvořenou z protikladů.“ [5]

3.2.1 Duše světa

Jinak také Duše vesmíru čili Anima mundi. Duše světa je hybatel neboli aktivní matérie (jinak také hmota, označuje stálý, nehybný a beztvářý obraz smyslové skutečnosti), která pohybuje matérií pasivní a dále ji popisuje a přetváří.

„To je hybná síla všeho,“ řekl (Angličan). „V Alchymii se tomu říká Duše světa. Když si něco přejeme z celého srdce, pak jsme blíž Duši světa. Je to vždy kladná síla.“ Dodal, že tím nejsou nadáni jen lidé; všechny věci na Zemi mají duši, bez ohledu na to, jde-li o nerost, rostlinu nebo živočicha, anebo třeba jen o pouhou myšlenku. „Všechno, co je na povrchu Země, se ustavičně přetváří, protože Země je živá; a má duši. Jsme součástí této Duše a málokdy si uvědomujeme, že ona vždy pracuje v náš prospěch.“ [4]

3.2.2 Velké dílo

Latinsky Opus magnum „spočívalo ve výrobě Kamene filosofů. Cesta k tomuto náročnému cíli se dělila v jednotlivé pracovní úseky či stupně.“ [5] Cílem bylo tedy proměnit čili transmutovat neušlechtilé látky ve zlato, pokud alchymista látku přeměnil ve stříbro, jednalo se o Malé dílo.

„Nejvíc chlapce zaujala kniha o slavných alchymistech. Byli to lidé, kteří celý svůj život věnovali čištění kovů v laboratořích; věřili, že když nějaký kov bude celou řadu let zahříván, osvobodí se nakonec od svých individuálních vlastností a místo nich zůstane jen Duše světa. Tato Jediná věc umožňuje, aby alchymisté porozuměli všemu, co je na Zemi, protože to je řeč, jíž se vše dorozumívá. Tento objev nazvali Velkým dílem – složeným z částí kapalné a části pevné.

„Nestačí pozorovat lidi a znamení, abychom tuto řeč objevili?“ zeptal se chlapec.

„Vy jste posedlý tím, že všechno zjednodušujete,“ namítl podrážděně Angličan. „Alchymie je odpovědná práce. Každý krok se musí přesně řídit poučením mistrů.“ [4]

„Když však se chtěl [Santiago] dozvědět, jakým způsobem Velkého díla dosáhnout, octl se ve slepé uličce. Byly tu jen obrazy, zašifrované návody a temné texty.“ [4]

3.2.3 Kámen mudrců

Dále také Lapis philosophorum či Kámen filosofů je „vytoužená substance, kterou chce adept vyrobit a díky níž lze snadněji, nejrychleji a s největším výtěžkem provést proměnu kovů (transmutaci)“ [5]. V jedněch z nejstarších textů z období helénistického Egypta má Kámen podobu prášku a je také označován jako „kámen který není kamenem“. Jeden z dalších známých názvů je elixir či tinktura. Ta pravděpodobně měla sloužit jen k obarvování, tedy imitaci, nešlo o výrobu nefalšovaného ušlechtilého kovu.

Mezi tzn. krycí jména např. patří bazilišek (proměna člověka v kámen pouhým pohledem).

Jak vůbec má samotná transmutace podle alchymie fungovat se liší od jednoho směru k druhému. Helénističtí alchymisté Kámen přirovnávají ke kvasnicím (proměna kvasnic v chleba), někteří středověcí alchymisté zase Kámen označují jako všelék, tedy že dokáže „uzdravit“ neušlechtilé kovy či jim pomůže „dozrát“. Dále že „Kámen je vykupitelem kovů, tak jako je Kristus spasitelem lidí.“ [5]

„Santiago se dočetl, že kapalné části Velkého díla se říká Elixír věčného mládí; ten léčí všechny nemoci a nenechá alchymistu zestárnout. Pevné části se říká Kámen mudrců.“ [4]

„Poznal jsem opravdové alchymisty,“ pokračoval jeho průvodce (Alchymista). „Zavírali se v laboratořích a snažili se sami vyvíjet jako to zlato; objevili Kámen mudrců. Pochopili totiž, že když se něco vyvíjí, vyvíjí se i to, co je kolem. Jiní zase došli ke Kameni mudrců náhodou. Už ten dar měli, jejich duše byla probudilejší než duše jiných lidí. To jsou ale velice vzácné výjimky. Jiní konečně hledali pouze zlato. Ti nikdy neodhalili tajemství. Zapomněli, že i olovo, měď a železo mají svůj Osobní příběh, který se má naplnit. Ten, kdo zasahuje do Osobního příběhu druhých, nikdy neobjeví svůj.“ [4]

3.3 Kybalion

Myšlenky, principy a axiomy hermetismu byly tradičně předávány ústně. To se však změnilo roku 1908, kdy tříčlenná skupina učitelů a hermetiků vydala knihu Kybalion. Obsahuje znění všech Hermových posvátných principů. Ty byly předávány pouze těm, kteří prošli několika stupni zasvěcení.

3.3.1 Původ

Esoterní a okultní nauky prochází ze starého Egypta. „*Egypt, domov pyramid a sfingy, byl rodištěm skryté moudrosti a mystických nauk. V Egyptě pobývali velcí adeпти a mistři. Mezi nimi byl jeden, zvaný ‚Mistr mistrů‘.*“ [6]

Není divu, že Santiago jde svůj poklad hledat právě do Egypta k pyramidám. Až tam nabývá vědění a potkává velkého alchymistu, Alchymistu.

3.3.2 První Posvátný princip – Mentalismus

„*VŠECHNO je Mysl; Vesmír je Mentální. (...) Celý Vesmír sestává s Všeobsažné Božské Mysli, jejich myšlenek a myšlenkových forem.*“ [6] V Kybalionu Stvořitel je VŠECHNO a to VŠECHNO je Mysl, tedy nekonečná moudrost a tvořivost. „*Vzhledem k tomu, že VŠECHNO je všude, i Mysl je všude.*“ [6] A pokud tedy porozumíme jedné rovině existence, tak poté porozumíme i všem ostatním.

V Alchymistovi VŠECHNO představuje poušť, všechna zrnka písku. A jedno zrnko písku je VŠECHNO, tedy když porozumíme jednomu zrnku písku, porozumíme poušti. Dále, když se Santiago dívá na poušť, dívá se i na Fátimu, protože ona, jako Žena pouště, je také součástí pouště. A když se dívá na poušť, vidí Duši světa, Mysl.

„*Na jednom místě přechovááš bytost, k níž cítím lásku,*‘ řekl chlapec. *‘Když tedy pohlížím na tvé písčiny, dívám se i na ni.’*“ [4]

„*A chlapec se pohroužil do Duše světa a viděl, že Duše světa je částí Duše boží, a viděl, že Duše boží je jeho vlastní duší. A že tedy může konat zázraky.*“ [4]

„*Všechny věci jsou projevem jedné jediné věci.*“ [4]

„*Miluji tě, protože celý Vesmír se spojil, abych došel až k tobě.*“ [4]

3.3.3 Druhý Posvátný princip – Souvztažnost

„*Jak nahoře, tak dole; jak dole, tak nahoře.*“ [6] Svět se dělí na tři roviny – fyzickou, mentální a duchovní. Každá z těchto rovin vibruje na jiné frekvenci. „*Druhý hermetický*

princip popisuje harmonii, soulad a souvztažnost mezi rovinami manifestace (projevu), života, bytí.“ [6]

V Alchymistovi se různé roviny projevují právě v části, kdy se Santiago snaží přeměnit ve vítr. Aby se tak stalo, musí se naladit na úroveň větru, což se mu podaří.

3.3.4 Třetí Posvátný princip – Vibrace

„Nic nespočívá v klidu; všechno se hýbe; všechno se vlní.“ [6] Podle tohoto principu se všechno, co se nachází ve Vesmíru, pohybuje a rozdíl mezi různými rovinami existence spočívá v jejich vibrační frekvenci pohybu. Hermetici tento princip uplatňují, když chtějí nějakou situaci či předmět změnit, odstranit či právě vytvořit.

V Alchymistovi je tento princip vyjádřen v jedné z hlavních a nejvíce zásadních myšlenek – když si něco hodně přejeme, tak se to stane. Když chce Santiago najít poklad, tak změní vibraci právě v myšlenkové rovině – přeje si najít svůj poklad. Protože kdyby si to nepřál, kdyby se vzdal své cesty a jen by o svém pokladu snil, tak by ho samozřejmě nenašel.

„Ostatním připadá svět hrozivý – a proto se stává stále hrozivějším.“ [4]

3.3.5 Čtvrtý Posvátný princip – Polarita

„Vše je duální; vše má póly; všechno má svou dvojici protikladů; podobné a nepodobné je totéž; protiklady jsou ve své podstatě totéž, ale liší se jen svým stupněm; krajnosti se setkávají; všechny pravdy jsou jen polopravdami; všechny paradoxy je možno uvést v soulad.“ [6] Dle čtvrtého principu je každá naše zkušenost stejná. Nežádoucí situace či emoce eliminujeme prostě tím, že změníme jejich vibraci na druhý konec sloupce/stupnice.

V Alchymistovi je možné tento princip vidět třeba tehdy, když Santiago ztratí všechny své peníze a následně je zase vydělá. Santiago svou pouť nevzdal, obrátil nežádoucí situaci v žádoucí.

3.3.6 Pátý Posvátný princip – Rytmus

„Vše plyne, ven a dovnitř; všechno má svůj příliv a odliv; všechno se zvedá a zase padá; ve všem se projevuje kyvadlový pohyb; míra, v jaké se kyvadlo vychýlí doprava, odpovídá míře, v jaké se kyvadlo vychýlí doleva; rytmus se vyrovnává.“ [6] Při ovládnutí tohoto rytmu můžeme ovládnout naše nálady, celý náš život. Podle hermetiků poté budeme imunní vůči nepříjemným pocitům či životním zvrátům.

3.3.7 Šestý Posvátný princip – Příčina a následek

„Každá příčina má svůj následek; každý výsledek má svou příčinu; všechno se děje podle Zákona; náhoda je pouze označení pro nepoznaný Zákon; existuje mnoho rovin kauzality, ale nic se nevymyká Zákonu.“ [6] Dle šestého principu náhoda neexistuje, existuje pouze příčina a její následek.

Santiago by se nikdy nevydal na pouť za pokladem, kdyby se mu nezdál sen právě o něm. Santiago by nikdy nepřelul do Afriky, kdyby nepotkal krále. Každá příčina v jeho cestě má svůj následek, stejně jako by nebyl žádný následek bez příčiny.

„,On říká znamením štěstí,‘ podotkl Angličan, jakmile Arab odešel. ,Kdybych mohl, napsal bych o slovech ,štěstí‘ a ,náhoda‘ velikou encyklopedii. Těmito slovy se píše Univerzální řeč.‘“ [4]

3.3.8 Sedmý Posvátný princip – Rod

„Rod je ve všem; všechno má svůj Mužský a Ženský princip; rod se projevuje na všech rovinách.“ [6] Každý člověk má v sobě obě energie. Ta ženská je magnetická a přitažlivá, mužská je naopak elektrická a tvůrčí.

Pro Paula je Ženský princip velice důležitý. Například řekl: *„Sny jsou přece odpradávná spojovány s ženskou duší.“* [2] Ženská tvář je „tvář soucitu, lásky k životu, k lidem a věcem.“

[2] *„Tvorba je opravdu ženský proces, pomalý, tajemný, spojený nikoli s naší mužskou logikou, le s podstatou ženskosti, která chrání život a nemiluje války zabíjející plod vzešlý z jejího lůna.“* [2] Podle Paula mnoho spisovatelů používá ženy jako „symbolické postavy

k vysvětlení tohoto splynutí intuitivního a logického, něčeho, co má hodně společného se sny.“

[2] Dále popisuje dvě tradice. Jedna, kdy není důležité akumulovat, ale „*umět číst jazyk kolektivního nevědomí, jemuž říkáme anima mundi*“ [2]. Druhá, kdy je akumulace podstatná a představuje klasické vědění. Je však důležité sladit obojí, jak logiku tak intuici. „*Proto musíme stát nohama na pevné zemi, být konkrétní a objektivní, ale zároveň musíme umět sledovat běh věcí a z jejich pozorování se snažit odhalovat onen tajný jazyk, který hovoří spíš k našemu nevědomí, k naší ženské části, než k našemu rozumu.*“ [2]

Postava Fátimy představuje Santiagovu osudovou ženu (fatum, latinsky osud). Zároveň je jeho učitelkou – je ztělesněním moudrosti a intuice, protikladem k Santiagovi a také jeho doplněním, které jej vysílá na cestu za Osobním příběhem.

3.3.9 Zkouška dobyvatele

V poslední a nejdůležitější Santiagově zkoušce Paulo popisuje myšlenky některých hermetických principů. Santiago má za úkol proměnit se ve vítr a aby se tak stalo, postupně si promluví s pouštěm, větrem, se Sluncem a nakonec s Rukou, která všechno napsala. Santiago s nimi promlouvá Řečí světa.

„Kdo tě naučil mluvit řečí pouště a větru?“

„Moje srdce,“ odpověděl chlapec.“ [4]

Samotná poušť není schopna chlapci pomoci. Santiago jí vysvětluje, co je to láska, odkazuje na věčný koloběh života. Nejen v Alchymii je tento princip vyjádřen symbolem jménem Uruboros – tedy had, který požívá vlastní ocas. Blízce souvisí s principem mentalismu – vše je jedno, vše je jediné. Vyjadřuje věčný koloběh všeho dění, v němž všechny stádia našeho života jsou stádia věčného pohybu. Z tohoto symbolu vyplývá, že svět je uzavřený kruh.

„Přece právě proto ses o tu zvěř starala,“ odpověděl chlapec. „Aby živila sokola. A sokol bude živit člověka. A člověk pak jednoho dne bude živit tvé písčiny a tam se znovu objeví lovná zvěř. Takový je běh života.“

„A to je láska?“

„Ano, to je láska. Ta působí, že lovná zvěř se promění v sokola, sokol v člověka a člověk znova v poušť. A ta působí, že olovo se promění ve zlato; a zlato se opět skryje pod zemí.“ [4]

Stejný princip je demonstrován, když Santiago mluví s větrem. Ale ani vítr mu nemůže pomoci proměnit se ve vítr, protože stejně jako poušť neví, co je to láska.

„Z tebe vítr být nemůže,“ namítl vítr. „Jsme různých povah.“

„To není pravda,“ odpověděl chlapec. „Zatímco jsem s tebou bloudil po světě, poznal jsem tajemství Alchymie. Mám v sobě větry, pouště, oceány, hvězdy a všechno, co bylo ve Vesmíru stvořeno. Učinila nás táž Ruka a máme touž Duši. Chci být jako ty, všude proniknout, křížovat moře, odváť písek, který zakrývá můj poklad, přinést si hlas své milé.“ [4]

„Říká se tomu Láska. (...) Když někdo miluje, dokáže se stát čímkoli, co bylo stvořeno. Když někdo miluje, vůbec nemusí rozumět tomu, co se děje, protože všechno se začne dít v nás a člověk se může proměnit ve vítr.“ [4]

Poté Santiago mluví se Sluncem. Slunce tvrdí, že zná Lásku a Duši světa, která je učiněna z Lásky.

„Z míst, kde jsem,“ pravilo Slunce, „mohu vidět Duši světa. Ta se dorozumívá s mou duší a společně dáváme růst rostlinám a posíláme ovečky do stínu. Z místa, kde jsem – a já jsem hodně daleko od světa -, jsem se naučilo milovat. Víím, že kdybych se jen o trochu víc

přiblížilo k Zemi, všechno na ní zahyne a Duše světa přestane existovat. Proto se na sebe díváme a milujeme se; já jí dávám život a teplo a ona zase mně smysl života. (...) A znám Duši světa, protože si hodně povídáme na téhle nekonečné cestě Vesmírem. Říká mi, že její největší problém je v tom, že až dosud jen nerosty a rostliny pochopily, že vše je jedno. A k tomu není třeba, aby železo bylo stejné jako měď a aby měď byla stejná jako zlato. Každý v tom jednom plní své přesné určení a všechno by bylo symfonií míru, kdyby se Ruka, jež to vše napsala, byla zastavila po pátém dni stvoření. Nastal však ještě šestý den.“ [4]

Santiago tvrdí, že i když je Slunce moudré, protože se dívá na svět s odstupem, nezná Lásku. Kdyby nenastal šestý den stvoření, neexistoval by člověk a „*měď by byla navždy mědí a olovo olovem*“ [4]. Každý z nás má Osobní příběh, ten se však jednoho dne naplní a tak je nutné „*proměnit se v něco lepšího a mít nový Osobní příběh, dokud Duše světa nebude skutečně jedním jediným*“ [4]. Proto má existovat Alchymie. Proto, aby se každý člověk vydal hledat svůj poklad a chtěl být někým lepším, než dosud byl. A pak, když budeme lepší my, i svět kolem nás se bude zlepšovat. A to vše nelze uskutečnit bez Lásky.

„Láska je síla, která proměňuje a zlepšuje Duši světa. Když jsem do ní pronikl poprvé, myslel jsem, že je dokonalá. Pak jsem však viděl, že je odrazem všeho tvorstva a jsou v ní jejich války a vášně. To my živíme Duši světa, a země, kde žijeme, bude lepší nebo horší podle toho, jací budeme my. A tady záleží na síle Lásky, protože když milujeme, vždycky si přejeme být lepší, než jsme.“ [4]

Když ani Slunce nedokáže Santiagovi pomoci, obrátí se na Ruku, která všechno napsala. Nemluvil však, zůstal zticha „*protože cítil, že i Vesmír mlčí*“. [4]

Nakonce Paulo shrnuje základní myšlenky hermetismu, kdy Ruka, která všechno napsala, zobrazuje Boha.

V nastalém tichu chlapec pochopil, že i poušť, vítr a slunce hledají znamení, která ta Ruka napsala, a snaží se uskutečnit svou cestu a pochopit, co je napsáno na pouhém smaragdu. Věděl, že ta znamení jsou rozseta po Zemi i v Prostoru a že zdánlivě nemají žádný důvod či význam, a že ani pouště, ani větry, ani slunce a ani lidé nevědí, proč byli stvořeni. Ta Ruka však k tomu všemu důvod má a jen ona je s to dělat zázraky, měnit oceány v pouště a lidi ve vítr. Protože jen ona chápe, že vyšší záměr posouvá Vesmír k bodu, kde se šest dní stvoření promění ve Velké dílo. [4]

Závěr

Paulo Coelho k dnešnímu dni vydal více než 20 knih. Nejznámější z nich, *Alchymista*, je nejvíce prodávanou brazilskou knihou na světě a v roce 2002 byl *Alchymista* označen portugalským časopisem *Journal de Letras* za nejprodávanější knihu v portugalské v šesti jazycích. K dnešnímu dni se prodalo více jak 65 milionů výtisků v 67 jazycích. Celkový odhad počtu jeho všech prodaných knih je více než 150 milionů.

Jak už jsem v této práci řekla, Paulův život úzce souvisí s jeho literární tvorbou. Příkladem můžou být jak poutní cesty, na které se často vydává, tak i jeho vzpomínky na psychiatrickou léčebnu, bezdůvodná zatčení či aktivity v tajných společenstvech. I na *Alchymistovi* se jeho život silně projevil – samotná Santiagova cesta za pokladem je úzce spojena s Paulovou cestou za jeho velkým snem stát se spisovatelem, ale i touhou poznat podstatu a smysl své vlastní existence.

V další části práce jsem se zabývala *Alchymistou*. Začala jsem Paulovou cestou k vydání této knihy – zmínila jsem se o dnes již velice proslulé Svatojakubské poutní cestě, kterou popsal ve své první knize *Poutník*. Dostatečně velký prodej vedl k vydání jeho dosud nejslavnější knihy – *Alchymista*. Zmiňovala jsem se také o přijetí těchto dvou knih u brazilské kritiky, které bylo a stále je velice negativní, narozdíl od zemí jako je Francie či USA.

Následuje už samotný motivický a symbolický rozbor knihy. Zaměřila jsem se jak na interpretaci charakteru hlavní postavy Santiaga, tak jeho cestu za snem, kterou jsem rozdělila do jednotlivých etap. V některých z těchto etap dále popisují postavy, které, jak se osobně domnívám, jsou zásadní pro Santiagův Osobní příběh. Dají se chápat symbolicky, každá z nich představuje jiný typ osobnosti, která se může ale také nemusí vydat na cestu za svým vlastním pokladem. Nejen přes postavu Santiaga, ale i přes ně Paulo vyjadřuje své myšlenky, kterými se zabývám v další části. Snažím se co nejlépe a nejpřesněji charakterizovat pojmy jako je *Osobní příběh* a *Maktub* a také shrnout Paulovy úvahy a jeho poselství, kterých je v knize opravdu hojně. Samotná myšlenka *Osobního příběhu* je však nejzásadnější a zjednodušeně by se dala definovat jako cesta každého člověka za snem, za kterým bychom se každý měli vydat, pokud chceme být šťastní.

Poté jsem definovala hermetismus, pojmy a směry, které se k němu pojí. Podařilo se mi dokázat, že Paulo skutečně při psaní *Alchymisty* vycházel z hermetismu, potažmo z alchymie. Základní myšlenka hermetismu – tedy *Vše je jedno* – se vyskytuje i v *Alchymistovi*. Co se týče dalších principů, mohu vyzvednout např. princip vibrace – vše vibruje na určité frekvenci, tu můžeme pozměnit. V knize se princip odráží na myšlence, že

pokud si něco doopravdy přejeme, tak celý vesmír se spojí, aby se nám naše přání splnilo. Zmiňuji se i o vývoji alchymie, o Kameni mudrců a Velkém díle – oba tyto pojmy se v knize objevují, na tyto části i odkazuji. Z hermetických pojmů se zaměřuji hlavně na nejznámější spis, tedy Smaragdovou desku. Nejrozšířenější myšlenka „To, co je dole, je jako to, co je nahoře“ např. vyjadřuje spojení duchovního světa se světem fyzickým nebo že samotnou transmutací neušlechtilých kovů v ušlechtilé očistíme vlastní duši.

Na konci této práce jsem se blíže zaměřila na vyvrcholení celé knihy, kdy se Santiago přemění ve vítr. Z hermetického hlediska je tato část nejpodstatnější – v podstatě demonstruje tvrzení, že Vše je jedno.

Má práce by se v budoucnu mohla blíže zaměřit na vztah kritiky k Paulovi a jeho knihám. Paulo je často označován za „filosofa pro masy“ a ne vždy v dobrém slova smyslu a je často kritikou osočován za to, že píše úmyslně jednoduchým stylem, aby mu porozumělo co nejvíce lidí a potažmo aby prodal co nejvíce svých knih. K této negativní kritice se Paulo staví celkem stoicky; tvrdí, že nikdo nemůže změnit způsob, jakým píše. Vadí mu však kritika jeho čtenářů. *„But the one thing I cannot stand is criticism of the reader, that the reader is dumb. You can speak badly of me, of my books, but you cannot speak badly of the reader. It's like saying, 'Everyone is dumb; the only one who isn't is the critic.' That's not fair.“* [11] (Překlad: Jedinou věc, kterou nemůžu vystát, je kritika mých čtenářů, že jsou pitomí. Můžeš mluvit špatně o mně, o mých knihách, ale nemůžeš mluvit špatně o mých čtenářích. Je to, jako bys řekl: „Každý je pitomý; jediný, kdo není, je kritika.“ To není fér.)

Pro mě je Alchymista kniha, kterou si vždy ráda přečtu. Jistě, jsem si vědoma všech nedostatků – vadí mi často až příliš zjednodušený styl, stále se opakující základní myšlenky díla nebo na mě až přemíra náboženských odkazů. Avšak i přesto bych označila Alchymistu za mou oblíbenou knihu. Paulovi Coelhoovi totiž nedělá problém vyjádřit svou myšlenku tak, že ji i bez složitých souvislostí pochopíte. Jeho kouzlo je v tom, že vás dokáže lehce podnítit k tomu, abyste šli a splnili si svůj sen. To je jeden z důvodů, proč nesouhlasím s označením Paula jako „self-help“ (překlad: svépomoc) spisovatele. A to bude i nepochybně jeden z důvodů čtenářské oblíbenosti Alchymisty. Dává nám naději a poskytuje návod.

Opovržení kritiky se totiž nejčastěji právě týká Paulova psaní pro masy, protože k pochopení jeho knih nepotřebujete být filosof či mystik. Píše jazykem srdce, kterému může porozumět každý. Tato intelektuální zahořklost vůči Paulovi mi osobně připadá až směšná. Ale jak se píše v Rukověti, *„žádný bojovník světla nemaří čas tím, že by naslouchal provokacím; on hodlá naplnit svůj osud“.* [12]

Seznam použité literatury a pramenů

- [1] MORAIS, Fernando. Mág. 1. vydání. Praha: Argo, 2009. 510 s. ISBN 978-80-257-0126-3
- [2] ARIAS, Juan. Paulo Coelho: Zpověď poutníka. 1. vydání. Praha: Argo, 2000. 173 s. ISBN 80-7203-307-7
- [3] COELHO, Paulo. Poutník. 2. vydání. Praha: Argo, 2010. 284 s. ISBN 978-80-257-0282-6
- [4] COELHO, Paulo. Alchymista. 4. vydání. Praha: Argo, 2005. 161 s. ISBN 80-7203-697-1
- [5] PRIESNER, Claus. FIGALA, Karin. Lexikon alchymie a hermetických věd. 1. vydání. Praha: Vyšehrad 2006. 368 s. ISBN 80-7021-815-0
- [6] VIRTUE, Doreen. Božská magie. 1. vydání. Praha: Synergie, 2006. 125 s. ISBN 978-80-7370-006-5
- [7] Paulo Coelho's Official Website: Photo Gallery [online]. [cit. 1. 3. 2014] Dostupný z URL: <http://www.paulocoelho.com/en/photogallery.php>
- [8] Flickr: Paulo Coelho's Photostream [online], 2007-, [cit. 1. 3. 2014] Dostupný z URL: http://www.flickr.com/photos/paulo_coelho/
- [9] Paulo Coelho's Official Website: Photos for Journalists [online]. [cit. 1. 3. 2014] Dostupný z URL: <http://www.paulocoelho.com/en/photos4journalists.php>
- [10] Wikipedie: Hermes Trismegistus [online]. [cit. 1. 3. 2014] Dostupný z URL: http://en.wikipedia.org/wiki/Hermes_Trismegistus
- [11] The New York Times: Paulo Coelho: Writing in a Global Language [online], 2005. [cit. 1. 3. 2014] Dostupný z URL: <http://www.nytimes.com/2005/08/30/books/30coel.html>
- [12] COELHO, Paulo. Rukověť bojovníka světla. 1. vydání. Praha: Argo, 2006. 157 s. ISBN 80-7203-755-2
- FERUS, M. Shrnutí dějin evropské alchymie. Praha: PřF UK, 2005 [online]. Dostupný z URL: <http://chemistry.webzdarma.cz/alchymie.htm>